

והייתם קדושים כי קדוש אני Sexuality and Holiness in Jewish Thought

ספר מורה הנבוכים חלק א פרק ח

כי מבני אדם אנשים כמו שאמרנו שכל צרכי החמר אצלם חרפה וגנות וחסרון התחייבו בהכרח ובלבד חוש המשוש אשר הוא חרפה עלינו כמו שזכר אריסטו אשר בעבורו נתאוה למאכל ולמשתה ולמשגל, כי צריך למשכיל למעט מהם מה שאפשר ולהשמר מהן ולהצטער בעשותו אותן, ושלא ידבר בהן ולא ירחיב בהן המאמר ולא יעשו חבורות לאלה הדברים, אבל יהיה האדם מושל על אלו התאוות כולם לקצר בהן כפי יכלתו ולא יעשה מהם אלא מה שאי אפשר זולתו, וישים תכליתו תכלית האדם מאשר הוא אדם, והוא ציור המושכלות לא זולת זה, אשר החזק והנכבד שבהן השגת השם והמלאכים ושאר פעולותיו כפי היכולת, ... בטלו כל מחשבה והשתכלות במושכל ושימו תכליתם החוש ההוא אשר הוא חרפתנו הגדולה, ר"ל חוש המשוש, ולא יחשבו ולא יתבוננו רק במאכל ובמשגל ולא בדבר אחר, כמו שנאמר ברשעים בהיותם שטופים במאכל ובמשתה ובמשגל, אמר וגם אלה בין שגו ובשכר תעו וגו'...

ומזאת התורה והזהרה אמנם הם לכבוש תאוות החמר כלם, וצריך למי שיבחר להיות אדם באמת לא בהמה בתאר אדם ותמונתו, שישים כל השתדלותו לחסר כל צרכי החמר ממאכל ומשגל ומשתה וכעס וכל שאר המדות הנמשכות אחר התאוה והכעס ויבוש מהם וישים להן מדרגות לנפשו.

אמנם מה שאי אפשר מבלעדיו כמאכל ומשתה יסתפק מהן במועיל ולפי צורך הפרנסה לא לפי ההנאה וימעט הדברים בו.

אגרת הקודש לרמב"ן (מיוחסת לרמב"ן)

דע כי חבור זה הוא ענין קדוש ונקי כשיהיה הדבר כפי מה שראוי ובזמן הראוי ובכוונה הנכונה. ואל יחשוב אדם כי בחבור הראוי יש גנאי וכיעור ח"ו. שהחבור הראוי נקרא ידיעה, ולא לחנם נקרא כך כאמור (ש"א א) וידע אלקנה את חנה אשתו. וזהו סוד טפת הזרע כשהיא נמשכת ממקום הקדושה ובטהרה נמשכת הדעה [והחכמה] והבינה והוא המוח. ודע שאלו לא היה בדבר קדושה דולה לא היו קוראין אל החבור ידיעה. [ואין הדבר כאשר חשב הרב המורה ז"ל במורה הנבוכים בהיותו משבח לאריסטו על מה שאמר כי חוש המשוש הוא חרפה לנו. חלילה, אין הדבר כמו שאמר היוני, לפי שדעתו היוני יש שמץ מינות שאינו מורגש, שאלו היה מאמין שהעולם מחודש בכוונה לא היה אומר כך זה היוני הבלילעל. אבל כל בעלי התורה מאמינים שהשם] (והשי"ת) ברא את הכל כפי מה שגזרה חכמתו, ולא ברא דבר שיהיה גנאי או כיעור, שאם יאמר שהחבור הוא דבר של גנאי, הנה כלי המשגל הם כלי הגנות, והרי השי"ת בראם במאמרו דכתיב (דברים לב) הוא עשך ויכוננך ואז"ל במסכת חולין (נו ב) שברא הקב"ה כונניות באדם.

והנה סוד הידיעה שאני רומז לך הוא סוד היות האדם כלול בסוד חכמה ותבונה ודעת, כי האדם הוא סוד החכמה והאשה סוד התבונה והחבור הטהור הוא סוד הדעת. וזהו סוד איש ואשה בסוד דרכי הקבלה הפנימית. ואי"כ ענין החבור הזה ענין עילוי גדול כשיהיה כפי הראוי. [והסוד הגדול הזה סוד גדול בכרובים שהיו מעורים זה בזה דמיון זכר ונקבה. ואילו היה הדבר גנאי לא היה מצוה רבונו של עולם לעשות ככה ולשום אותם במקום היותר קדוש וטהור שבכל הישוב, אלא שהוא על סוד עמוק מאד. ושומר הסוד הזה ואל תגלהו לשום אדם אלא אם כן הוא הגון וראוי לו, כי מכאן נראה סוד עלוי החבור הראוי

ואם תבין סוד הכרובים ממה שנאמר והקול נשמע מביניהם, תדע מה ש[אמר] חז"ל בשעה שאדם מתחבר עם אשתו בקדושה ובטהרה שכינה שרויה ביניהם. נתחממו שכינה מסתלקת מביניהם וישאר אש ואש. כדגרסינן בסוטה (יז א) היה דורש ר"ע איש ואשה זכו שכינה ביניהם, לא זכו אש אוכלתם. פי' כשהאדם מתחבר לאשתו בקדושה שכינה ביניהם, תמצא בשם האיש יו"ד ובשם האשה ה' הרי זה שמו של הקב"ה מצוי ביניהם. אבל אם לא נתכוונו לחבור קדושה אלא למלאות תאוותם ומתוך התאוה והחמוד נתחממו כאש, יו"ד של שם האיש וה' של שם האשה שהוא י"ה מסתלק מביניהם ונשאר אש ואש.

כשיהיה החבור לשם שמים אין דבר קדוש ונקי למעלה הימנו. ולפיכך נאמר בחבור הצדיקים (ירמיה א) בטרם אצרך בבטן ידעתיך, הנה ייחס צורת הצדיק אל הבורא ית' כאילו הוא מצייר טפת הזרע הנמשכת מן הצדיק, ואמר בטרם אצרך בבטן.

ספר באר הגולה באר החמישי פרק ד

אמנם גם זה אמרו לכבוד השם יתברך ולפארו. כי הרבה מחכמים, והם החוקרים בשכלם על הנמצאים, שהם אומרים כי זה חרפת האדם ובשתו וכלימתו חבור איש עם אשתו, עד שאמרו בהסכמה מוחלטת חוש המשוש חרפה הוא לנו. ודבר זה באו להרחיק חכמים, כי לא יסבול דבר זה הדעת, כי יהיה יסוד הכל, אשר הוא קיום העולם, שהוא פריה ורביה, יהיה נבנה על דבר גנאי וחרפה.

ויותר מזה, כי אין זה כבוד השם יתברך שיהיה דבר שהוא יסוד העולם, על דבר שהוא גנות וחרפה, וכאשר היסוד הוא רעוע, כל אשר הוא נבנה עליו הוא נופל. ולכך ראוי להרחיק את דעת זה, כי אין בחבור איש עם אשתו שום דבר של פחיתות כלל. ודבר זה הוא בודאי דעת התורה, דכתיב (בראשית ב, כה) "ויהיו שניהם ערומים גוי ולא יתבוששו". הרי הדבר הזה לא היה גנאי כלל, ואילו היה גנאי למה לא יתבוששו. ...

אבל העניין הוא כמו שאמרנו, כי אין פחיתות בעניין זה כלל מצד עצמו, רק בשביל שהאדם מכוון לתאותו ויצרו, ומצד הזה הדבר הוא גנאי. ולפיכך קודם שחטא ונטה אל תאותו ואל יצרו, אין בזה שום גנאי. רק כאשר נכנס בו היצר, והתלבש בתאוה חמרית, אז הוא גנאי מצד התאוה. ...

וקודם לכן היה המעשה הזה כמו שאר המעשים. ומה שאמר הכתוב (בראשית ג, יא) "מי הגיד לך כי ערום אתה", פירוש ומי הגיד לך שיש להקפיד על שאתה ערום, ויש חרפה וגנאי בזה, וכן פירש רש"י ז"ל. ואחר שנטה אל התאוה, אז ראוי היה להם לכסות בשר ערוה.

וזה שאמרו שם על דבר זה "כי כאיש גבורתו" (שופטים ח, כא), ורצה בזה כי כגבורת אנשים האבר הזה.

ודבר זה מורה על חשיבותו, ולא על פחיתותו, כי הפחיתות והגנות אין ראוי להיות מצורף אליו הגבורה, שלא נאה הגבורה, שהיא שלימות, בדבר שהוא מגונה בעצמו. אבל הדבר הזה כמו שאמרנו למעלה, כי אין בדבר הזה בעצמו גנאי, כי אדרבא, מצד עצמו אינו גנאי, לפי שהוא יסוד אשר נבנה עליו הכל. אמנם אשר מתלבש בתאותו, ומשמש בו לתאותו, כמו שהוא אצל כל אדם, הוא גנאי וחרפה, לא מצד המעשה עצמו.

והמאמר שלפני זה, שחולקים, שיש שאומר אהבה דוחקת את הבשר, ויש שאומר "כי כאיש גבורתו", גם מחלוקת זה אינו דבר קטן. כי למאן דאמר אהבה דוחקת הבשר, כי חבור האדם עם אשתו שיהיו לדבר אחד לגמרי. והחבור הזה אל תאמר כי הוא דבר גשמי, כמו שאר בעלי חיים, אין הדבר כך, כי יש להם לאיש ואשה כח החבור מן השם יתברך, וכמו שנרמז במלת "איש" ו"אשה", כי בהם נשתתף שמו, הוא שם י"ה; היו"ד באיש, הה"א באשה (סוטה יז א), לומר כי השם יתברך מחבר הזיווג הזה, ומאחד אותם, לכך שמו ביניהם.

ודבר זה הוא החבור מן איש ואשה, ולכך כח עליון מחבר אותם. ועל זה אמר אהבה, שהוא עצם החבור, שהוא מן השם יתברך, דוחק הבשר הגשמי.

ושניהם כוונתם כי יש בחבור הזה כח שהוא על הטבע וגובר על הטבע המתנגד, ובזה התבאר כי אין כאן גנות וגנאי בעצם הבריאה כלל, רק ההפך הוא, שהדבר שחושבים שהוא גנות וגנאי, אינו כך כלל. ואדרבא, נמצא בו הדבר שהוא שבה, הוא הגבורה והכח.

ואם באמת כי חרפה הוא האבר הזה, דבר זה הוא מצד האדם עצמו, שהוא פונה אל תאות המשגל, ואינו נמשך בפעל הזה אל אשר נברא האדם עליו לקיום העולם, רק אחר תאותו ויצרו, ובשביל כך בודאי הוא גנות וגנאי וחרפה כמו שנתבאר. אבל אין זה מצד עצם הבריאה.

וכאשר תבין את זה, אז תבין מעלת צלם האלקי שבאדם.

והפילוסופים לא ראו והביטו רק הטבע כמו הרופאים לא ידעו ולא יבינו רק הטבע, ולכך לא עמדו על הבריאה הזאת הוא האדם, כי יצירת האדם בפרט, הכל הוא ענין אלקי, ולא טבעי.